

vseeno pa bo do leta 2050 razmerje mladih proti starim 1 : 2.

Svoje zdrave mladi, predvsem tisti, ki izhajajo iz družin z boljšim finančnim statusom, ocenjujejo kot dobro. Na splošno med mladimi naraščata stres in nezadovoljstvo z življenjem. V šoli doživljajo visoko stopnjo stresa, a se vse manj učijo doma. Večina stresa je torej povezana s šolo, dodaten stres pa je posledica razmer na trgu dela, kjer je vse manj varnih in trajnih oblik zaposlitev. Izkazalo se je, da imajo mladi, ki imajo več izkušenj s praktičnimi oblikami izobraževanja, boljše možnosti na trgu dela. Nezaposlenost med mladimi sicer upada, strah pred nezaposlenostjo pa je narasel.

Večina mladih si želi ustvariti svojo družino, vseeno pa so naravnani zelo individualistično, kar se izraža v vse hitrejšem osamosvajanju. Mladi tudi vse bolj skrbijo zase: več se ukvarjajo s športom, manj pogosto uživajo alkohol in manj kadijo. Večinoma jih je strah brezposelnosti, onesnaževanja, podnebnih sprememb, korupcije, težkih bolezni in socialne nepravilnosti.

Martina Klemenčič iz Knjižnice dr. Toneta Pretnarja nam je predstavila delo z mladimi uporabniki. Knjižnica ima več uspešnih projektov, s katerimi skuša v knjižnico privabiti čim več mladih. V trziški občini so zgolj tri osnovne šole, kar pomeni, da se po osnovni šoli mlado bralstvo nekako izgubi, vrne se zgolj, ko potrebuje čtivo za domače branje in študij. Ko postanejo starši, se v knjižnico vrnejo s svojimi otroki. Knjižnica že nekaj let prvošolcem ali drugošolcem podari slikanico z domoznansko tematiko, ki jo izda in založi sama. Ob predstavitvi knjige se vedno izvede še ura knjižne in knjižnične vzgoje.

Rastem s knjigo je nacionalni projekt spodbujanja bralne kulture, namenjen sedmošolcem in dijakom prvih letnikov srednje šole. V knjižnici projekt poteka za

sedmošolce. Za devetošolce od leta 2017 pripravljajo knjižno čajanko. Doslej so se pogovarjali o mladinskih knjigah *Julianova zgodba*, *Življenje na vratih hladilnika* in *Dragi Zaza*. Teme čajank so mladim blizu: od medvrstniškega nasilja do zasvojenosti z modernimi tehnologijami in sprejemanju drugačnosti itd. Vsako leto ob zaključku bralne značke učencem zadnje triade, ki so značko opravili, pripravijo posebno poslastico: druženje z ustvarjalci z različnih področij umetnosti. Mladi so med drugimi spoznali Adija Smolarja, Deso Muck, Zlatka, Natašo Konc Lorenzutti, Vinka Möderndorferja itd. Osmošolcem in devetošolcem pripravljajo tudi posebne dogodke. Tako so leta 2017 gostili pevko Anjo Baš, ki je izdala knjigo *Lačna življenja*, v njej pa govori o svojem boju z motnjami hranjenja. Lani so v goste povabili Igorja Saksido in Roka Trkaja, ki sta s svojo predstavo *Kla kla klasika* mladino dobesedno dvignila na noge.

Sodelujejo tudi s Klubom trziških študentov – KTŠ, katerih člani imajo subvencionirano članarino, zanje pa kupujejo tudi študijsko gradivo. Študenti so populacija, ki ogromno potuje, svoja popotovanja pa so včasih lahko v knjižnici predstavili na potopisnih večerih.

Letos so pripravili odmeven dogodek Digitalno = realno = normalno, ki so ga namenili tudi učencem zadnje triade osnovne šole. Učenci so imeli možnost preizkusiti, doživeti virtualno (VR), obogateno (AR) in mešano (MR) resničnost. Projekt je Združenje splošnih knjižnic prepoznalo kot najboljši projekt s področja storitev za uporabnike splošnih knjižnic v letu 2019. Nagrado je knjižnica prejela ob dnevu splošnih knjižnic, 20. novembra.

Program PUM-O (projektno učenje mlajših odraslih) poteka pod okriljem Ljudske univerze Radovljica. Predstavila nam ga je vodja programov PUM-O ter

Mladinskega dnevnega centra KamRa, Jasmina Šubic. Glavni cilj PUM-O je, da mlade, ki so izpadli iz izobraževalnega sistema, vanj ponovno vključijo. V skupnosti so mladi od 15 do 26 let, nekateri pridejo že pri 14. letih. Program poteka podobno kot v šoli, zato imajo tudi urnik, udeleženci pa k njim hodijo vsak dan. Zaposlene so 3 mentorice. Mentorice niso zgolj izvajalke programa pač pa tudi mamice, prijateljice, svetovalke, terapevke ... »Vse sem že delala, samo roditelje nisem šla z njimi,« je situacijo slikovito opisala Jasmina. PUM-O je program Zavoda za zaposlovanje, zato udeleženci z njimi sklenejo pogodbo. Posebnost PUM-O je celostni pristop. Večina udeležencev prihaja iz neurejenih družin (alkohol, ločitev staršev, zlorabe ...). Šole ne zapustijo zaradi lenobe, pač pa zaradi situacije doma.

Večina je v programu eno leto. Pravila, ki se jih morajo udeleženci držati, so: redno prihajanje, medsebojno spoštovanje, ničelna toleranca do nasilja in žaljivk. Udeleženci tudi sodelujejo pri projektih, ki jih PUM-O izvaja, Jasmina nam je predstavila enega teh projektov, film *Hočem živeti*, ki pripoveduje resnično zgodbo ene od udeleženk programa. V programu imajo tudi možnost učne pomoči, ki jo izvajajo zunanji izvajalci. Program PUM-O upošteva želje udeležencev, sami povedo, kaj si želijo delati, program in vsebino torej določajo udeleženci sami. PUM-O ima tudi izbirne projekte, katerih namen je, da mladi ves projekt izpeljejo od začetka do konca sami. Jasmina je predstavila nekaj teh projektov, ki so jih izvedli v preteklih letih.

Zatem nam je predstavila še bralni klub *Branje je žur*, ki poteka v skupini. V klubu redno govorijo o aktualnih temah v državi in svetu. Trenutno prebirajo knjigo *Čefurji raus*, ker je vsebina in tematika udeležencem blizu. Odlomke iz knjige lahko berejo tudi udeleženci, pri Čefurjih raus je glavni bralec Filip, ki je bil na

tokratnem izobraževalnem dnevu, in prihaja iz Srbije. »Kletvice znam prebrat' brez problema,« je dejal. Branje na glas ni obvezno, a s tem se trenirata tudi pozornost in potrpežljivost.

Mag. Ina Kraft Toman nam je predstavila svojo izkušnjo z mladimi z manj priložnostmi in njihove bralne navade. Dela v stanovanjski skupnosti Rdeča kljuka, ki deluje v okviru Zavoda za vzgojo in izobraževanje Logatec. Družina, iz katere izhaja, je družina bralcev. Ko se je prvič srečala z mladimi v skupnosti, je premišljevala, kaj jim lahko ponudi in pomislila na branje. Izkazalo se je, da mladi ne berejo. Kako jih pripraviti k branju? Pri svojem spodbujanju mladih je prišla do nekaterih ugotovitev. Ne delujejo pridiganje, prisila, motiviranje in obisk knjižnice. Mladim v skupnosti je knjižnica neznanca, zato se v njej ne počutijo udobno in sprejeto. Če že gredo v knjižnico, v njej poslušajo glasbo, ne berejo pa knjig. Pomislila je, da bo morda deloval zgled – opustila je spodbujanje, začela pa sama brati in obrestovalo se je. Deluje tudi, da knjigo pustimo v prostoru, kjer je mladina. Sami posežejo po njej, ko jim je dolgčas, saj ne čutijo prisile. Prav tako je ugotovila, da mladi berejo, a ne knjig. Berejo npr. besedila pesmi, berejo informacije s spleta, ki so na žalost nepreverjene.

Izobraževalni dan smo zaokrožili z okroglo mizo, na kateri so svoje dodali še dijaki Gimnazije Kranj in Gimnazije Franceta Prešerna. Izpostavili so predvsem način podajanja informacij. Mladi resda ne berejo več knjig. Vseeno pa berejo, le da berejo z interneta, pametnih telefonov itd. Težavo vidijo v tem, da so besedila, ki jih prebirajo, nepreverjena. Knjižnice in odrasli težko sledimo novim trendom. Medtem, ko smo knjižničarji še vedno najbolj prisotni na družabnih omrežjih (Facebooku, Instagramu, Twitterju ...), se leta zelo hitro razvijajo, mladi pa sledijo trendom, trenutno je npr. popularno družabno omrežje Tiktok itd. ●

Uporabniki in knjižničarke – kaj pa knjižničarji?

Špela Sanabor
študentka bibliotekarstva,
informacijske znanosti in knjigarstva
spela.sanabor@gmail.com

Velenje, 16. 11. 2019

V soboto, 16. 11. 2019 smo se z Društvom bibliotekarjev Ljubljana (v nadaljevanju DBL) udeležili strokovne konference Uporabniki in knjižničarke – kaj pa knjižničarji? V okviru tokratnega dogodka je DBL združil moči z Društvom bibliotekarjev Celje (DBC) in Društvom bibliotekarjev Maribor (DBM). V svojih prostorih nas je prijazno gostila Knjižnica Velenje. Za mano je že nekaj strokovnih dogodkov, a so se vsi bolj usmerjali v to, kakšni so izzivi knjižnic v današnjih časih, katere storitve nudijo knjižnice svojim uporabnikom in kako jih lahko v prihodnosti izboljšajo, da bodo čim bolj kakovostno izpolnile potrebe uporabnikov. Dosedanji dogodki so bili seveda usmerjeni tudi v predstavitve sistemov in podatkovnih baz za iskanje.

Soboto v Knjižnici Velenje pa smo preživel v bolj sproščenem vzdušju. Srečanje so z nagovori pričele predsednice treh navedenih društev in nas najprej povabile k ogledu kulturnega programa. Moram reči, da so nas nastopajoče kolegice in kolega s svojo kulturno točko o stereotipih

v knjižnicah in o razlikah med moškimi in ženskami, zelo nasmejali, hkrati pa uvedli v to, kar bo sledilo v resnejšem delu programa.

Kot prva govornica v prvem sklopu je nastopila dr. Silva Novljan. Izpostavila

XX Novo leto je priložnost za nove ideje, uspehe, odločitve, srečo. Naj bo 2020 leto ustvarjalnih idej, modrih odločitev in brezmejnne sreče. XX
Sabina Solar

Spol ne vpliva na uspešnost dela, presenečena pa sem bila ob dejstvu, da moški še zmeraj ne uveljavljajo svoje ustavne pravice, da lahko nekomu konkurirajo na delovnem mestu – čeprav drži, da začetke knjižnic bolj zaznamuje moški spol kot ženski.

je, da je potrebno upoštevati enakost spolov v knjižnicah, saj v mešani skupini bolje poteka timsko delo, posledično pa se izboljša tudi kakovost storitev za uporabnike. Nekako logično mi je bilo, ko je rekla, da naj spol ne vpliva na uspešnost dela, presenečena pa sem bila ob dejstvu, da moški še zmeraj ne uveljavljajo svoje ustavne pravice, da lahko nekomu konkurirajo na delovnem mestu – čeprav drži, da začetke knjižnic bolj zaznamuje moški spol kot ženski. Na tem mestu se sprašujem, čemu taka razhajanja. Proti koncu svojega predavanja je spregovorila še o tretji varianti. Tretja varianta je poslanstvo knjižnice, ki združuje knjižničarja in knjižničarko, da napotita uporabnika, ko ta ne ve, kam iti. V nadaljevanju smo se od njenih razmišljanj malo oddaljili, zašli v psihološke vode in prisluhnilni mag. Acu Prosniku v njegovem predavanju na temo Ženske, moški in drugi. Izpostavil je, da ko govorimo o spolu, govorimo tudi o genetskem zapisu vsakega posameznika. Prav tako je mnenja, da razvojna psihologija ne temelji zgolj na biološkem razvoju, ampak gleda na posameznika celostno, vključno z njegovim čustvovanjem, razmišljanjem.

Tretja predavateljica je zopet prihajala iz drugega zaposlitvenega okolja. To je bila gospa Katja Vljaj Golež. Gospa je zaposlena pri Slovenski vojski kot strokovnjakinja za študije spolov (gender studies). Spregovorila je o tem, da v vojski ni enostavno biti ženska in da je v tem profilu trenutno zaposlenih 16 % žensk. Na ravni OZN je problematika vključevanja spola prvič našla okvirje

v resoluciji Varnostnega sveta št. 1325. Resolucija spodbuja sodelovanje žensk v odločevalskih in mirovnih procesih, prav tako daje zeleno luč za mirovna usposabljanja žensk. Predstavila nam je tudi več posredovanj vojske na kriznih območjih in poudarila, da je v resnih primerih, ko gre za varovanje človeških življenj, izredno pomembno sodelovanje obeh spolov. Trem predavanjem je sledil krajši odmor s pogostitvijo, potem pa smo prešli na drugi sklop.

V drugem sklopu je kot prva nastopila Sonja Bercko Eisenreich s svojim predavanjem Moški in ženski možgani: od stereotipov k biologiji. Predstavila nam je vse možne stereotipe, ki označujejo moške in ženske. Podrobno nam je predstavila moške in ženske možgane in si zaradi skokovitega razvoja nevroznanosti upala trditi, da se v biološkem smislu moški in ženski možgani ne razlikujejo.

Drugi je predaval gospod Ivan Kanič s svojim razmišljanjem o tem, ali je knjižničarstvo feminiziran poklic. Najprej je predstavil nekaj stereotipov značilnih za knjižničarke in pokazal fotografije, ki se jim najbolj približajo. Seveda ni šel mimo knjižničarke, ki sedi na vrhu kupa knjig in zavzeto bere. Potem je na kratko orisal zgodovino zaposlenih v knjižnicah po spolu in predstavil rezultate statističnih raziskav glede pojavljanja spola, ki so jih opravili na Oddelku za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo FF, v UKM-u, na BibSiSt-u. Njihova ugotavljanja so ga vodila k zaključku, da je knjižničarstvo feminizirano le v tolikšni meri, kolikor si sami dovolimo, saj so v

knjižnicah vendarle prisotni tudi moški uporabniki in moški knjižničarji.

Kot zadnja je pred nas stopila gospa Jolanda Železnik, direktorica Medobčinske splošne knjižnice Žalec in nam za konec postregla z zanimivim govorom o bontonu oblačenja v poslovnem svetu. Tu se je večkrat naslonila tudi na bonton oblačenja zaposlenih v knjižnicah. Svoje besede je podkrepila z nazornimi primeri primerne in zgrešene oblačenja.

Vesela sem, da sem se lahko udeležila srečanja na tako aktualno, vseprisotno tematiko kot so razlike med spoloma. Sploh se mi zdi super, da se o brisanju razlik govori tudi med zaposlenimi v knjižničarski stroki. Hvaležna sem za srečanje z znanimi obrazi in klepet. Iz oči v oči sva se srečali tudi s Piko Nogavičko. Po končani strokovni konferenci in ogledu Mestne knjižnice Velenje je sledil krajši voden ogled mesta. Naš zadnji postanek je bila kmetija Lamperček, kjer so nas pogostili z domačim jelenjim golažem. ●

Knjižničar po duši ali (le) po poklicu

Urša Pajk
Narodni muzej Slovenije
urska.pajk@nms.si

Veliko je različnih poklicev, prav tako različnih ljudi. Vsako opravilo oziroma delo zahteva od človeka določene spretnosti in veščine. Kar je za nekoga težko, je drugemu pisano na kožo. Idealno je, če se na svojem delovnem mestu počutimo kot riba v vodi.

Na žalost ni vedno tako, saj se vse prevečkrat zgodi, da je tisto, o čemer smo sanjali kot otroci, v realnem življenju nedosegljivo. Smo se morda premalo potrudili za svoje cilje? Nismo dokončali zelenega šolanja? Preprosto nismo imeli sreče? Razlogov je mnogo... Tokrat razmišljamo o ljudeh, ki smo se znašli v knjižnicah in je naš vsakdan prepleten s knjigami. Smo knjižničarji, ker smo si to od nekaj želeli? Smo gradove iz knjig zidali že v otroštvu in se namesto trgovin igrali knjižnice? Smo v osnovni šoli obiskovali knjižničarski krožek? Ali pa smo med knjižnimi policami pristali, ker žal ni bilo drugih možnosti? Živimo v času težje zaposljivosti, zlasti strokovnjakov s področja družboslovja, zato so nekateri zaradi preživetja prisiljeni početi marsikaj. Dandanašnji imaš srečo, če se tvoja zaposlitev vsaj nekoliko ujema s smerjo in stopnjo izobrazbe, ki si jo dosegel z uspešno zaključenim študijem. Pri spremljanju razpisov za delovna

mesta (primerna za humanista) hitro ugotovimo, da jih je še največ vezanih na knjižnice in šole. Na tak način veliko različnih družboslovcev (umetnostnih zgodovinarjev, sociologov, filozofov in tako dalje) konča v knjižnih hramih. Seveda je najboljša, če smo dobili poklic v skladu z našimi željami in zmožnostmi. V tem primeru naše delo ni le služba, ampak je tudi poslanstvo, ki je povezano prav tako z našimi prostočasnimi konjički. Seveda pa lahko poklic, ki nam v začetku ne nudi pretiranega veselja, pozneje tudi vzljubimo, saj nas knjige, strastni bralci ali raziskovalci prepričajo o privlačnosti preživljanja delovnega časa v »knjižnem okolju«. Včasih je potrebno dati priložnost sebi ter drugim in se potruditi, da svoje delo v celoti spoznamo. Pri tem nam pomagajo strokovna srečanja, strokovni priročniki, izkušeni sodelavci in nenazadnje obiskovalci. Ne pozabimo na *Etični kodeks slovenskih knjižničarjev*, s poznavanjem le-tega bomo spoznali vlogo, odgovornost

in naloge knjižničarja pri ohranjanju knjižnega gradiva in posredovanju informacij javnosti. Pomembno je tudi, da stereotipe in predsodke vržemo v koš. Morda se je že na začetku »knjižničarske kariere« modro vprašati, kaj vse ponuja službovanje v knjižnici. V kolikšni meri smo lahko ustvarjalni, inovativni, samostojni? Kaj si v bistvu želimo, kje so naše omejitve in koliko energije, časa in predanosti smo pripravljene vložiti? Smo pristaši nenehnega izobraževanja, združevanja v strokovna telesa, stremimo k izboljšanju delovnih pogojev, publiciteti matične knjižnice, zvišanju števila vpisanih članov, razširitvi knjižničnih dejavnosti? Možnosti je veliko... Lahko knjižničar spreminja svet, pomaga ljudem, ozavešča mlade rodove, osmišlja življenje? Vse to je verjetno mogoče v skoraj vsakem poklicu in zakaj ne bi bilo tudi v našem? Pogoj za to je, da delamo s srcem in z leti ne postanemo zgolj »knjižničarski roboti«. Lastnosti kot so prijaznost, srčnost,

Smo knjižničarji, ker smo si to od nekaj želeli? Smo gradove iz knjig zidali že v otroštvu in se namesto trgovin igrali knjižnice? Smo v osnovni šoli obiskovali knjižničarski krožek? Ali pa smo med knjižnimi policami pristali, ker žal ni bilo drugih možnosti?